

РОЗДІЛ ПЕРШИЙ

НЕВДАЛА ВІДПУСТКА ГЕРА ФРІДРІХА

Зима 1907 року була для гера Фрідріха часом відпустки, яку він сам собі організував. Такі відпустки він улаштував украй рідко, бо просто не вмів відлежуватися під єгипетськими пальмами чи бодай півгодини всидіти в кав'ярні на Французькій Рив'єрі. Але похилий вік давався взнаки, суглоби боліли, а голова ладна була от-от вибухнути від сотні думок, завдань, планів і алгоритмів.

Йому радили податися в Будапешт на води¹ чи пожити кілька тижнів у буддійському храмі в Гімалаях, але гер Фрідріх уперто обрав Київ. По-перше, відносно недалеко від притулку: сів собі на потяг у Радивиліві, а встав на київському вокзалі. Ну, а по-друге, подекували, що в гера Фрідріха в Києві лишилась пасія. Звісно, ніхто про це не говорив прилюдно, а якщо хто в притулку й згадував, то хіба що жартома.

¹ На води — ідеться про курорт з мінеральними або термальними джерелами.

Узагалі гер Фрідріх був настільки далекий від романтики, наскільки це можна було уявити. Сухенький дідок зі срібними шевелюрою, бакенбардами й вусами та завжди чисто виголеним підборіддям, набундючений і строгий, міг бути ким завгодно, та лише не коханцем. Так думали викладачі й учениці, проводжаючи його сани, що рухалися засніженою лісовою дорогою в напрямку залізничного вокзалу.

Гер Фрідріх натомість накрапав собі валер'янки з глodom і спробував поспати. Голова страшенно боліла, тож він твердо вирішив, що цього разу ні за які гроші не вляпається в жодну історію. Хоча б тиждень — якісь нещасні сім днів — він поживе лише для себе.

— Гер Фрідріх! — Порт'є відчинив двері театральної ложі перед австрійським паном. — Раді вас знову бачити! Мадам. — І він низько вклонився супутниці гер Фрідріха.

Жінка густо почервоніла й увійшла в ложу. Про неї можна було з упевненістю сказати «звичайна»: середнього віку, середнього зросту, невизначено-тьмяного кольору волосся, вицвілі від часу й сліз очі, кілька зморщок на лобі та в кутиках очей.

— Я завжди ніяковію, коли з тобою. — Жінка накинула на плечі білу шаль, ховаючи під нею нову, привезену Фрідріхом із Відня сукню. — Як подумаю... У тебе в притулку всі дівчата — пишні кралі, молоді, розумні. Чому ти досі приїздиш до мене?..

Гер Фрідріх прокашлявся. Коли він був поряд із цією нібито звичайною жінкою, слова весь час застрягали в горлі.

— Скажи лише слово, і я заберу тебе в притулок. Одне твоє слово, Марто...

— Я на секунду відлучуся в дамську кімнату, — перервала його жінка, підводячись із крісла.

Старий зіперся обома руками на червоний оксамит перил. Він роздивлявся кришталеву люстру й золоті закрутки в оздобленні оперного залу. Балет «Копелія», або, як його ще називали, «Красуня з блакитними очима», гер Фрідріх бачив уже тричі, але ще жодного разу не бував на ньому з Мартою. Він усміхнувся своїм легковажним підлітковим думкам. Правду кажуть, що волос сивіє, а дід дуріє.

Марта Перебий-Шовковська була заміжня. І десять років тому, коли вони тільки познайомилися в одеському порту, і тепер ця жінка була для нього недосяжна. Він міг зрідка писати листи, передаючи через таємних посильних, крадькома брати її за руку, раз на рік навідуючись до Києва, і мріяти про той час, коли Марта нарешті залишить остогидлого чоловіка, дрібного чиновника Південно-Західної залізниці та власника кількох прибуткових будинків.

Пірнаючи у водоспад думок, гер Фрідріх навіть не помітив, як задивився на хлопчину, що жваво рухався між рядами в партері. Хлопчику було не більше дванадцяти. Схоже, його тут добре знали, особливо молоді дворяни й офіцери, що пхали в його кишені мідяки з записками.

Гер Фрідріх вдоволено примружився. Його око було добре натреноване, тож він одразу збагнув, кому адресовані ті послання. Збагнув він і інше: той хлопчик у зеленому картузі та картатій безрукавці насправді є дівчиськом. Справжнісіньким собі дівчиськом.

Пані Марта повернулася, незабаром почалася вистава. Білі шопенки балерин, що метеликами злітали в повітря, музика, що зачаровувала, рука Марти, що

так покiрно лежала в його руцi, — усе це здавалося геру Фрiдрiху дивом, справжньою вiдпусткою, на яку вiн, безперечно, заслужив. Та все ж не мiг викинути з голови дiвча в зеленому картузi.

Ледве досидiвши до кiнця першого акту, гер Фрiдрiх спустився в буфет. Привiд був дуже зручний, адже кожен поважний кавалер має пригостити даму в театрi шампанським i цукерками. Байдуже, що з його достатком вiн мiг замовити хоч десять пляшок просто в ложу.

Не встиг поважний австрiйський пан стати в чергу, як зеленувата тiнь шмигнула мiж затягненими у фраки й атласнi сукнi театралами. Гер Фрiдрiх прислухався. У його вiцi здатнiсть чути притупляється. Але якщо сорок рокiв поспiль тренувати всi шiсть органiв чуття, зокрема iнтуiцiю, то на старостi лiт почнеш помічати й те, чого не хотiв би. Вiн же приїхав сюди вiдпочивати! Вiн у клятiй вiдпустцi, чорти б її взяли!

— Баришня ж прийняла перстень? Прийняла! То чого тепер заноситься? Прима-балерина! — почувся стишений голос з-за важкої оксамитової порт'єри. Скидалося, що вже немолодий дворянин палко вмовляв «хлопчика» влаштувати йому побачення з мадемуазель Талією, виконавицею партії Сванільди.

— Передай їй це, чуєш? Як там тебе кличуть, Живчик, чи що? Перекажи моїй дамі, що чекатиму її в «Шато де Фльор» після балету. Зрозумів, хлопчисько?

— Я зрозумів, а от ви мене ніяк не зрозумієте, — ледь стримуючи роздратування, вiдповiв «хлопчик». Твердо так вiдповiв, без викрутасiв i остраху. — Кажу вам утретє: у панi Талiї сьогоднi мiгрень! А їй iз цiєю мiгренню ще два акти танцювати. Наступного тижня вона радо з вами пообiдає, випише вам контрамарку